

روشهای علمی برای تعیین قبله و

اوقات شرعی

تألیف

سمیرا شده

سرشناسه : شده، سمیرا

عنوان و پدید آور : روشهای علمی برای تعیین قبله و اوقات شرعی

مشخصات نشر : مشهد : سلسله الرضا، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری: ۸۰ص

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۵۷۴-۰۴-۴

بها : ۳۰۰۰۰ تومان

یادداشت : فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیپا

موضوع : قبله، احکام دین

رده بندی کنگره ۱۸۶/۶ BP

رده بندی دیویی ۲۹۷/۳۵۷

شناسنامه کتاب

نام کتاب: روشهای علمی برای تعیین قبله و اوقات شرعی

نویسنده: سمیرا شده

ناشر: سلسله الرضا علیه السلام

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۸

شمارگان: ۵۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۵۷۴-۰۴-۴

قیمت: ۳۰۰۰۰ تومان

مرکزپخش: مشهد میدان شهدا نبش عبادی ۱ مجتمع توحید

همراه: ۰۹۱۵۱۱۰۱۲۸۴

تلفن: ۰۵۱۳۲۲۴۱۱۱۹-۲۱

فهرست

۹	پیشگفتار.....
۱۳	نجوم در اسلام.....
۱۷	فصل اول.....
۱۹	تعیین امتداد شمال و جنوب.....
۲۰	به روش شهر خورشیدی.....
۲۵	تعیین عرض محل.....
۲۶	تعیین عرض محل با استفاده از وسائل ساده.....
۲۸	تعیین طول محل.....
۲۸	تعیین طول محل با استفاده از وسائل نجومی.....
۲۹	تعیین طول محل با استفاده از زمانسج.....
۳۰	روشهای تعیین قبله.....
۳۰	تعیین قبله به روش مثلث کردن.....
۳۳	فصل دوم.....
۳۵	آیات قرآن در رابطه با اوقات شرعی.....
۳۶	وقت نماز ظهر و عصر.....
۳۸	وقت فضیلت.....
۳۹	پایان وقت نماز ظهر و عصر.....
۴۲	محاسبه اذان ظهر با استفاده از ظهر گرینویچ.....
۴۲	محاسبه اذان ظهر با استفاده از مفهوم ظهر.....
۴۳	وقت نماز مغرب و عشاء.....
۴۴	مغرب.....
۴۶	وقت فضیلت نماز مغرب و عشاء.....
۴۷	واژه شفق.....
۴۷	پایان وقت نماز مغرب و عشاء.....
۴۷	فجر کاذب.....
۴۸	فجر صادق.....
۴۹	وقت نماز صبح.....
۵۰	درجات صبح و شفق.....
۵۲	بین الطلوعین.....
۵۲	طلوع خورشید.....
۵۲	غروب خورشید.....

۵۳	فصل سوم
۵۵	شبانه روز نجومی
۵۵	شبانه روز شرعی
۵۵	شبانه روز در نزد اعراب
۵۶	دایره معدل النهار
۵۶	دایره نیمروز
۵۸	دایره میل
۵۸	میل
۵۸	راویه ساعتی
۵۹	میل
۵۹	افق مرئی
۵۹	سمت آراس و سمت القدم
۵۹	انعکاس
۶۰	دایره هندی
۶۱	حمره شرقیه
۶۲	ذراع
۶۲	زوال
۶۲	زمان زیجی
۶۵	جهت یابی و زاویه انحراف قبله
۷۸	منابع مورد استفاده

پیشگفتار:

ستایش مخصوص پروردگاری است که ماه و خورشید را
بسان دو عقربه ساعت، معیار تشخیص سمت قبله و نماد
زمانها، اسلامی و میزان ماه و سال و تقویم روزگار گردانیده
است.

در حقیقت شاید هیچ جامعه مذهبی دیگری به اندازه جامعه
اسلامی با ستاره‌شناسی تأثیرات متقابل نداشته و بر آن متکی نبوده
است اگر در تاریخ زندگی مسلمانان نگاهی بیاندازیم این نکته را
می‌پذیریم که هیچ دینی به اندازه اسلام به علم نجوم و ریاضیات
وابسته نبوده است. چرا که در زمینه ریاضیات و نجوم، دانشمندان
مسلمان غیر ایرانی و ایرانی را می‌بینیم که هزینه‌های زیادی را
صرف احداث رصد خانه‌های بزرگ و بن‌های نجومی کرده‌اند و
دستاوردهای تازه و اکتشافات جدیدی نصیب آنها گردید.

شاید عین واقعیت باشد که بگوییم دنیای امروز مدیون
مسلمانان آن عصر است. اما متأسفانه در زمان حاضر ارزش ذکر غلط
برخی از غافلان مانع رشد و پیشرفت علوم مختلف از ناحیه دین
اسلام و مسلمانان شده است. تاریخ نشانه واضحی است که هرگاه
کسی دانش خود را آمیخته با قرآن قرار دهد و از علم برای معرفت
الهی استفاده کند به دانشی دست پیدا خواهد کرد که نامش در
تاریخ، جاودان باقی خواهد ماند. مانند بیرونی خوارزمی، خواجه
نصیر الدین طوسی، ابوعلی سینا، جابر بن حیان (پدر علم شیمی)

اما امروزه دانش نجوم مورد بی مهری قرار گرفته است. دانشی که مسلمانان در آن سر آمد بودند، حال وقت آن رسیده است که مسلمانان بار دیگر با حرکتی نو و منسجم رابطه عمیق نجوم را با سایر علوم و شاخه‌های مختلف آن بررسی و با دیدگاه قرآن منطبق نمایند تا علمی جاودان در نجوم پدید آید.

علم نجوم با دانش و معارف دینی عجین است به طوری که بزبان دین را اعتقاد بر این است که: علم نجوم و ریاضیات علمی هستند که هر دانشمند دینی را بدان نیاز است، زیرا که بیانگر آیات و روایات است، قبله، هلال و دستور استوار خط سمت قبله، اعتدال و زوال^۱ است.

در مسائل و موضوعات دینی که مطرح می‌شود این مسئله را می‌دانیم که پیش شرطی متعددی برای نماز گزاردن اهمیت دارد مثل پاکیزگی، روبه قبله بودن، وضوداشتن و... و رعایت فاصله‌های زمانی ویژه هر نماز. همین شرط اخیر یا به زبان ساده تر اوقات نماز این قضیه را روشن می‌سازد که رعایت دقیق زمانهای اسلامی شرطی قطعی برای درستی آن است. عوامل زمانی عموماً بر حسب عرض جغرافیایی و روز به روز تغییر می‌کند. این اوقات تحت تاثیر پدیده‌هایی مانند شکست جوی، ارتفاع محل، طول جغرافیایی، شفافیت موضعی جو، شرایط گرمایی و بخار آب تغییر می‌کند.

زمانهای معینی برای هر نماز وجود دارد که ادای نماز در طی آن جایز نیست. این مطلب حساسیت فوق العاده این زمانها را روشن می‌سازد. عواملی مانند: نبودن ساعت‌های زمانسنج دقیق، ساعت

روزانه یکسان و درگیری با متغیرهای نورشناسی و... باعث شد تا پرداختن به این موضوع امری ضروری گردد. این اوقات را می‌توان با پدیده های نجومی معین و ثابت، همانند طلوع و غروب آفتاب، نیمروز، شفق و فلق و فجر کاذب و صادق و جزاین مشخص کرد. اوقات نماز تقریباً با بیان آیات و احادیثی که گفته می‌شود براحتی قابل تعیین می‌باشند اما زمان دقیق آن را نمی‌توان با استفاده از آنها ملاحظه کرد بلکه احتیاج به فرمولهای محاسباتی دقیقی دارد البته منظور این است که چون امروزه با مشکل آلودگی هوا، آلودگی نوری و پدیده های شکست نور مواجه هستیم مجبوریم علاوه بر مراجعه به احادیث و روایات به فرمولهای محاسباتی دقیقی رجوع کنیم.

نوشتار حاضر نیز در همین راستا تالیف شده است که حاوی اطلاعاتی در تعاریف اوقات نماز از دو دیدگاه علمی و دینی، جهت یابی، قبله یابی و محاسبه اوقات نماز در تمام رزهای سالهای شمسی می‌باشد.

محتوای کتاب با موضوعی تحت عنوان نجوم در اسلام آغاز می‌گردد در سه فصل کلی به ارائه مطالب و بررسی موضوع مورد بحث می‌پردازد.

فصل اول با موضوع تعیین جهت قبله آغاز می‌شود. دانستن مختصات جغرافیایی یک محل در تعیین جهت قبله، از نخستین اطلاعات واجب به شمار می‌آید. دانستن جهت شمال و جنوب جغرافیایی در قبله یابی، از اطلاعات لازم دیگری است که جهت

فصل دوم حاوی اطلاعاتی در مورد زمان انجام فریضه نماز از دیدگاه منجمان و اهل فقه می باشد. فصل سوم شرح بعضی از اصطلاحات نجومی، برای افرادی که در زمینه نجوم و محاسبات تخصص زیادی ندارند، بیان می شود لذا خوانندگان می توانند با مراجعه به این فصل مطالب را با فهم بیشتری دنبال کنند.

انجام یک کار صد درصد صحیح از عهده یک نفر بر نمی آید و لذا ممکن است اشتباهاتی در اثرم دیده شود که راهنمایی شما به کمال آن خواهد افزود. امید دارم که این کتاب زمینه انجام این گونه پژوهش‌ها را برای دیگران فراهم نماید و باعث شود تا دیگران با دیدگاهی وسیع تر نسبت به مسائل دینی بنگرند.

samirashaddeh@yahoo.com

سمیرا شده